

Mètode de gralla

Nivell inicial

Enric Montsant

Mètode de gralla (Nivell inicial)

1a edició: octubre 2008

© Enric Montsant

© DINSIC Publicacions Musicals, S.L.
Santa Anna, 10, E 3a - 08002 Barcelona

Disseny coberta: Bernat Casso I Disseny Gràfic

Maquetació: DINSIC GRÀFIC

Fotografies: Dani Bonamusa, Toni Torrillas i Leandro Benito

Impress a: QualityImpres
Comte Güell 24-28 - 08028 Barcelona

Dipòsit legal: 46.181-2008

ISMN: 979-0-69210-552-7

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, compresa la reprografia i el tractament informàtic, i també la distribució d'exemplars mitjançant lloguer i préstec, resten rigorosament prohibides sense l'autorització escrita de l'editor o entitat autoritzada, i estaran sotmeses a les sancions establertes per la llei.

Distribueix: DINSIC Distribucions Musicals, S.L.
Santa Anna, 10, E 3a - 08002 Barcelona
Tel. 00 34-93.318.06.05 - Fax 00 34-93.412.05.01
e-mail: dinsic@dinsic.com
www.dinsic.com - www.dinsic.es - www.dinsic.cat

Introducció

Fa molts anys, quan algú volia aprendre a tocar un instrument tradicional ho tenia molt difícil i més si era d'un poble on tot el que fos tradicional feia olor de ranci i passat de moda.

Vaig tenir la sort que en el poble on vivia es va crear una colla de geganters. Els responsables d'aquesta colla sabien que jo era músic i em van demanar si podia acompanyar-los amb la gralla. Aleshores jo de gralles n'havia sentit ben poques, però ens vàrem engrescar amb en Ramon, que ell sí que ja coneixia una mica aquest instrument. Ens faltava algú que ens n'ensenyés. Durant el ball de la Festa Major d'aquell mateix any vàrem reconèixer entre el públic un dels músics del grup La Murga que sabíem que tocava la gralla. Sense vergonya, ens vàrem presentar i li vàrem demanar si ens en podia ensenyar. Cap problema. Ja tens l'Eduard Casals pujant cada setmana de Barcelona fins a Lliçà amb el seu Seat 127.

Vaig tenir molta sort de conèixer l'Eduard; ell em va introduir no només al món de la gralla, sinó també a tot aquest món desconegut per a mi que era el de la música tradicional.

La meva primera gralla va ser construïda per en Xavier Orriols, constructor de gralles, tarotes i sacs de gemecs, historiador i investigador de tot el que és tradició, però sobretot gran conversador del qual jo he après tot el que he volgut.

La gralla ja la tenia. Les canyes de moment, les comprava de tenora a la botiga de música. I el mètode, l'únic que hi havia aleshores, el de la Paquita Roig i en Jaume Arnella. Quants aprenents de gralla hem utilitzat aquest mètode !!!

Recordo que a les primeres trobades de gegants que es feien pel Vallès, de deu parelles de gegants que hi poguéss haver, només dues portaven colla de grallers. D'això en fa quasi 25 anys.

Per sort, avui dia i gràcies a aquestes i altres persones, els alumnes que volen estudiar un instrument tradicional: flabiol, sac de gemecs, viola de roda, acordió, gralla, . . . , encara tenen més possibilitats.

Aquest mètode que teniu a les vostres mans és fruit del treball que han realitzat moltes persones per donar a conèixer els nostres instruments, el nostre repertori i en definitiva el nostre patrimoni cultural.

Mireu-vos-el, llegiu-lo, però no us oblideu de tenir un mestre al vostre costat.

Enric Montsant

L'instrument

Apunts històrics

La gralla forma part del conjunt d'instruments anomenats oboès, és a dir instruments de vent, de fusta i de doble llengüeta.

Aquesta descripció d'instrument ens la trobem en diferents països de la mediterrània en formes i noms diferents.

A la península ibèrica el podem trobar amb el nom de "dulzaina" aragonesa, "dulzaina" castellana, gaita navarra, dolçaina valenciana i a Catalunya, gralla.

La tipologia i la seva denominació actual data de principis del segle XIX, encara que existeixen ressenyes històriques del segle XVII que ja parlen d'aquest instrument.

La formació tradicional acostuma a ser d'un o dos grallers, acompanyats a la secció rítmica per un tabal.

L'ús obligat de la gralla en la construcció dels castells, ha estat un fet determinant en la conservació d'aquest instrument fins als nostres dies.

En les comarques històricament castelleres, no només s'utilitzava la gralla per a l'execució de castells, sinó que també acompanyaven d'altres manifestacions populars: processons, balls de gitanes, balls de bastons, matinades i els anomenats balls de gralles, formació musical amb repertori de balls vuitcentistes: polca, vals, pasdoble, . .

Encara que la gralla sigui un instrument històricament vinculat a la Catalunya Nova, a partir dels anys setanta i gràcies en part al creixement del món geganter, podem trobar aquest instrument extès pràcticament per tot Catalunya, fins i tot a la Catalunya Nord i Andorra.

El seu ús actual forma part de manifestacions culturals fora del seu àmbit tradicional, com és el fet que actualment la podem trobar compartint escenari tant en formacions instrumentals modernes com clàssiques, amb repertori modern, d'autor o tradicional.

La gralla (el cos)

La gralla és un instrument tradicional de vent de llengüeta doble, que consisteix en un tub de 34 cm, de forma cònica i de fusta. Té sis forats a la part anterior del tub i un forat a la part posterior. Aquests forats són els que fem servir per tapar i destapar amb els dits i poder crear melodies. També té dos forats laterals situats a la part final del cos, però aquests només són a efectes d'afinació.

Cal saber que existeixen dos tipus de gralla: la seca i la dolça o de claus.

La gralla seca és amb la que treballarem en aquest mètode. És la més antiga de les dues. Afinada en Do, la seva tessitura abarca del Sol 3 al Sol 5.

La gralla dolça o de claus és una evolució moderna de la gralla seca. Com el seu nom indica, el seu so és molt més dolç.

Disposa de més forats a la part baixa que són tapats per claus metàl·liques (dos o més) i que permeten augmentar la tessitura de l'instrument.

La fusta que s'utilitza normalment per a la construcció de la gralla és la de ginjoler, boix o *granadillo*. Encara que també es poden trobar gralles d'altres fustes.

Evidentment però, depenent de la qualitat de la fusta, la gralla tindrà un so o un altre.

boix

granadillo

olivera

La canya o inxa

La canya, també anomenada inxa, està construïda amb dues pales independents lligades a la part inferior i es situa al tudell.

La vibració d'aquestes pales a través de l'aire, fa que es produeixi el so.

El tipus tradicional de canya és la de pala, encara que també s'han utilitzat canyes de tenora. Actualment hi ha molts grallers que utilitzen el tipus de canya de dolçaina castellana.

Tècnica i exercicis

APARTAT 1 (pàg. 17)

Notes SOL, LA, SI, DO i RE

Exercicis

Temes

Pim, pam, repicam

El gronxador

Cada dia al dematí

Tres i tres

El Violet

El Patufet

APARTAT 2 (pàg. 22)

La respiració

Exercicis

APARTAT 3 (pàg. 24)

Notes FA natural, FA# (sostingut) i SOL agut

Exercicis

Temes

El ball del minuet

La processó de La Pera

El ball de la civada

Toc d'Inici

La Diana

Bastonets de Reus

APARTAT 4 (pàg. 34)

Articulació

El picat i el lligat

Exercicis

Temes

Escotisha dei goretas

Vals del saltiró

Ball de gitanes de Palautordera

APARTAT 5 (pàg. 37)

Harmonització amb tercers

Exercicis

Temes

Plou i fa sol

Pasdoble de Sant Joan

Una plata d'enciam

Volta cap aquí

Marieta cistellera

APARTAT 6 (pàg. 43)

El LA agut

Exercicis

Temes

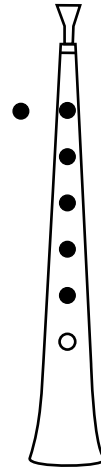
El tio Fresco

L'hereu Riera

Coco Pere

Apartat 1

Ara que ja sabem com hem de situar la canya entre els llavis, com hem d'atacar la nota i com hem de col·locar els dits sobre la gralla, caldrà posar-ho en pràctica i ho farem repetint aquests ritmes amb la mateixa nota, el LA.

No correu, feu-los d'un en un i pareu a cada compàs. Noteu els cops que fa la llengua. Penseu en la síl·laba TUT. Noteu que teniu els braços, canells i dits relaxats.

Ara ho provarem amb una nota de la mà esquerra, el DO.

